BỘ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG
CỤC THÔNG TIN CƠ SỞ

CỘNG HÒA XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Số: 20 /BC-TTCS

Hà Nội, ngày 26 tháng 06 năm 2024

BÁO CÁO CHUYÊN ĐỀ
Tìm hiểu nền tảng số quốc gia "Thông tin phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao" của Trung Quốc

---

1. Hoàn cảnh ra đời nền tảng "Thông tin phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao" của Trung Quốc

Năm 2020, khi các vụ lừa đảo chiếm đoạt tài sản qua các hoạt động giao dịch ngân hàng điện tử, thanh toán hoá đơn thuế, điện, nước, giả danh cán bộ của các cơ quan nhà nước để lừa đảo qua điện thoại diễn biến ngày một tinh vi và phức tạp, số lượng vụ án, số lượng người dân và số lượng tài sản bị lừa ngày một tăng cao gây hoang mang và ảnh hưởng tiêu cực đến cuộc sống của người dân. Qua thực tiễn nghiên cứu của các cơ quan, đơn vị chức năng của lực lượng công an Trung Quốc cho thấy, tỷ lệ các vụ lừa đảo sử dụng công nghệ cao hoàn toàn có thể được giảm xuống nếu người dân được cảnh báo, thông tin kịp thời, nắm được những diễn biến của những vụ án tương tự đã xảy ra, những chiêu thức lừa đảo và hành vi phạm tội của nhóm tội phạm sử dụng công nghệ cao.

Ý tưởng thành lập nền tảng số quốc gia "Thông tin phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao" của Trung Quốc được đưa ra tại Hội nghị Quốc vụ viện Trung Quốc với mục đích nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao do Cục Cảnh sát hình sự, Bộ Công an Trung Quốc chủ trì xây dựng.[1]

Ngày 01/02/2021, nền tảng số quốc gia "Thông tin phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao" của Trung Quốc chính thức đưa vào hoạt động và được tích hợp, liên kết vào các nền tảng mạng xã hội phổ biến ở Trung Quốc như Wechat video, Sina weibo, TikTok… với mục đích tổng hợp những tố giác hành vi phạm tội của tội phạm sử dụng công nghệ cao để phản ánh, thông tin tới người dân nhằm giảm thiểu những vụ lừa đảo sử dụng công nghệ cao. Nền tảng này có những những thông tin khuyến cáo với độ chính xác và độ tin cậy cao từ lực lượng

[1] *Theo mps.gov.cn (Cổng Thông tin điện tử của Bộ Công an Trung Quốc)*

công an đến người dân về hành vi phạm tội của tội phạm sử dụng công nghệ cao; Tiếp nhận những phản ánh, tố giác tội phạm nhanh của người dân từ hiện trường; Xác định danh tính thực của nghi phạm trong các vụ lừa đảo sử dụng công nghệ cao.

Tính đến thời điểm tháng 9/2023, đã có hơn 200 triệu người dân Trung Quốc cài đặt ứng dụng này trên các thiết bị điện thoại sử dụng hệ điều hành IOS, nền tảng này chỉ được tìm thấy và cài đặt từ App Store (Cửa hàng ứng dụng của Apple) tại Trung Quốc, những khu vực khác không được hỗ trợ cài đặt.

Với vai trò là một nền tảng số quốc gia, nền tảng "Thông tin phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao" của Trung Quốc là kênh truyền tải những thông tin, phát ngôn chính thống của lực lượng công an đến người dân cũng như hệ thống các cơ quan truyền thông qua nhiều hình thức đa dạng và nội dung thông tin liên tục được cập nhật như: Đoạn phim ghi lại các buổi thuyết trình, tuyên truyền của lực lượng công an về phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao; Tiếp nhận, xử lý và giải quyết những ý kiến của người dân; Phim sitcom ngắn, đồ hoạ inforaphic, đoạn videoclip ghi lại quá trình truy bắt tội phạm của lực lượng công an... nhằm kịp thời đưa ra những cảnh báo nguy hiểm cho người dân về những hành vi phạm tội phổ biến của nhóm tội phạm sử dụng công nghệ cao như: Tín dụng đen trên mạng; Lừa đảo bằng hình thức bán hàng online; Lừa gạt tình cảm, lợi dụng chiếm đoạt tài sản của những người nhẹ dạ cả tin; Giả mạo nhân viên chăm sóc khách hàng của các sàn thương mại điện tử để lừa gạt chiếm đoạt tài sản; Tư vấn mua bán, giao dịch bất động sản, cổ phiếu…

2. Những tính năng cơ bản của Nền tảng

2.1. Phản ánh hiện trường

Người dân có thể phản ánh hành vi phạm tội của tội phạm sử dụng công nghệ cao tại nền tảng này như: Lừa đảo qua điện thoại; tin nhắn; các ứng dụng tin nhắn trên điện thoại di động; website; mạng xã hội; giao dịch điện tử… để mọi người biết, hạn chế nguy cơ bị lừa.

Tính năng này cho phép người dân cập nhật và cung cấp đầy đủ những thông tin liên quan đến sự việc cần phản ánh như: Loại hình lừa đảo; địa điểm xảy ra sự việc; miêu tả tóm tắt diễn biến sự việc…

Cửa sổ tính năng "Phản ánh hiện trường"

Thông tin phản ánh của người dân sẽ được hệ thống tổng hợp và chuyển đến các đơn vị chức năng liên quan theo đúng thẩm quyền để nắm thông tin và tiến hành điều tra, xử lý sự việc.

2.2. Trợ lý báo án

Khi có bất cứ sự nghi vấn nào đối với sự việc liên quan đến hành vi lừa đảo của tội phạm công nghệ cao, người dân có thể trực tiếp báo án thông qua tính năng này để phản ánh sự việc đến lực lượng chức năng.

Sau khi tiếp nhận thông tin báo án, lực lượng chức năng tiến hành điều tra, xác thực những thông tin liên quan và mời người báo án đến trụ sở làm việc để tiếp tục khai thác thông tin liên quan đến vụ án.

Thông qua hệ thống, người dân có thể trực tiếp theo dõi kết quả và tiến độ xử lý sự việc của cơ quan chức năng.

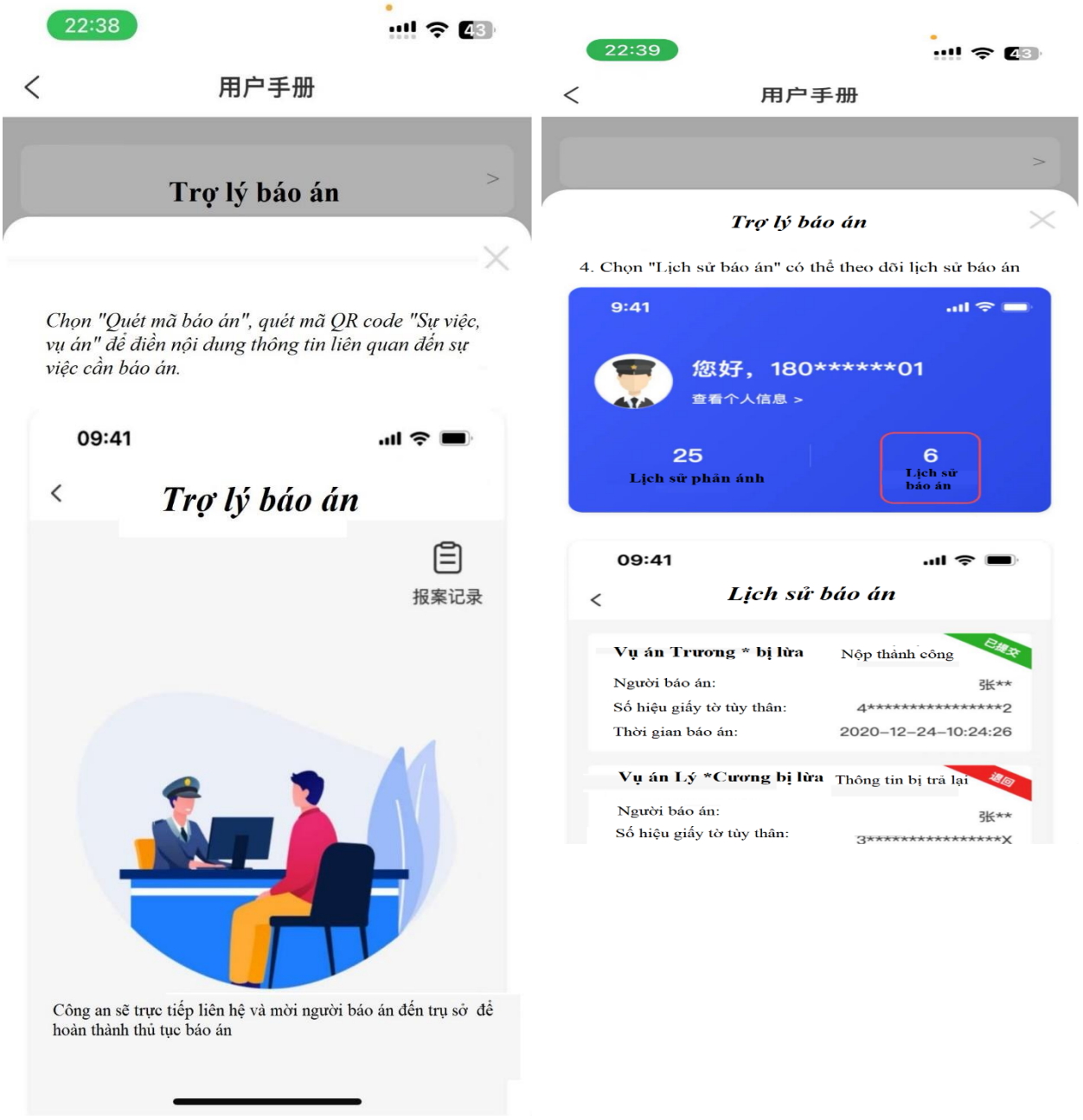

Cửa sổ tính năng "Trợ lý báo án"

2.3. Cuộc gọi cảnh báo

Ngày 23/6/2022, Trung tâm Phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao thuộc Bộ Công nghiệp và Công nghệ thông tin Trung Quốc sử dụng nền tảng số "Thông tin phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao" liên kết với những Tập đoàn viễn thông lớn của Trung Quốc như: Tập đoàn Viễn thông Trung Quốc, China Mobile, China Unicom…. đưa ra "Danh bạ đen", tổng hợp và sàng lọc danh sách số điện thoại của những đối tượng lừa đảo sử dụng công nghệ cao cung cấp cho các đơn vị chức năng nhằm kịp thời đưa ra những cảnh báo chính xác cho người dân, nâng cao hiệu quả công tác phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao.

Khi người dân nhận được cuộc gọi từ số "96110" đồng nghĩa với việc họ đang tiếp nhận cuộc gọi từ những thuê bao không đáng tin của tội phạm lừa đảo đã được đưa vào "danh bạ đen". Thông qua cuộc gọi thoại, tin nhắn cảnh báo của hệ thống, lực lượng công an sẽ đưa ra những thông tin cảnh báo về hành vi phạm tội của tội phạm và những lời khuyên để người dân biết và cảnh giác với những hành vi đó để tránh những hậu quả đáng tiếc có thể xảy ra.

Cửa sổ hiển thị tin nhắn cảnh báo từ tổng đài 96110

Khi có bất cứ sự nghi vấn nào đối với sự việc liên quan đến hành vi lừa đảo qua mạng viễn thông, người dân có thể trực tiếp gọi điện đến Tổng đài "96110" để nhận được tư vấn của lực lượng chức năng. Trong trường hợp phát hiện những manh mối, hành vi phạm tội của tội phạm sử dụng công nghệ cao, người dân cũng có thể trực tiếp phản ánh và báo án qua Tổng đài "96110".

"96110" là Tổng đài tiếp nhận thông tin liên quan đến tội phạm sử dụng công nghệ cao, chính thức ra mắt và đưa vào sử dụng từ ngày 8/11/2019, hiện đã kết nối với cơ quan công an của 29/34 tỉnh, thành phố của Trung Quốc với 03 tính năng chính gồm: Cảnh báo nguy hiểm; Tư vấn, phòng chống tội phạm; Phản ánh, báo án.

Tin nhắn cảnh báo từ hệ thống có nội dung như sau: "*Trung tâm cảnh báo phòng, chống tội phạm quốc gia; Trung tâm cảnh báo phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao, Bộ Công nghiệp và Công nghệ thông tin" thông báo: Bạn đang kết nối với số điện thoại đã có những hành vi lừa đảo liên quan đến vay tiền, làm thẻ tín dụng..., đề nghị bạn nâng cao cảnh giác, không để mắc bẫy kẻ xấu, mọi thắc mắc xin liên hệ số điện thoại 110 hoặc 96110*".

Cửa sổ tin nhắn cảnh báo lừa đảo từ tổng đài tin nhắn "12381"

Khi nhận được tin nhắn từ số "12381" cũng đồng nghĩa với việc bạn đang kết nối với những thuê bao không đáng tin cậy và đây cũng là lời nhắc nhở, cảnh báo từ nhà mạng tới người dùng về những hành vi phạm tội của tội phạm sử dụng công nghệ cao.

"12381" là hệ thống tin nhắn cảnh báo hành vi phạm tội của tội phạm sử dụng công nghệ cao thông qua hệ thống tin nhắn viễn thông, ý tưởng và cách làm được đề xuất bởi Bộ Công nghiệp và Công nghệ thông tin Trung Quốc, chính thức đưa vào sử dụng từ ngày 14/7/2021 nhằm gửi đến người dân những thông điệp phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao một cách nhanh chóng, kịp thời.

Tính đến nay, hệ thống đã phát đi 10,7 triệu tin nhắn cảnh báo đến người dân với tỷ lệ chính xác đạt hơn 60%.

2.4. Định danh cá nhân

Tính năng này ra đời nhằm xác thực danh tính thực của chủ tài khoản, ngăn chặn hành vi hack tài khoản để sử dụng vào mục đích xấu hoặc chiếm đoạt tài sản của những đối tượng lừa đảo.

Cửa sổ hiện thị trạng thái xác thực của số điện thoại yêu cầu định danh cá nhân

Tính năng này được xác thực thông qua hình thức "mặt đối mặt" gián tiếp, vì vậy mọi thông tin chỉ mang tính chất tham khảo, trong trường hợp cần phải đối chiếu xác thực trong thực tế cần phải kết hợp thêm những biện pháp nghiệp vụ khác.

3. Kết quả sử dụng Nền tảng

Kể từ khi đưa vào hoạt động đến nay, nền tảng "Thông tin phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao" của Trung Quốc đã ngăn chặn được những thiệt hại lớn về tiền từ những vụ lừa đảo của tội phạm sử dụng công nghệ cao là hơn 320 tỷ nhân dân tệ; giúp cho 28 triệu người dân tránh khỏi những vụ lừa đảo của tội phạm sử dụng công nghệ cao. Hệ thống đã đưa ra 40,67 triệu hiệu lệnh cảnh báo phòng, chống tội phạm; từ 41,7 triệu số liệu nghiên cứu manh mối được cung cấp

bởi lực lượng công an đã giúp cho 61,78 triệu người dân thoát khỏi những "bẫy lừa" của tội phạm sử dụng công nghệ cao.

Các cơ quan, đơn vị chức năng đã phối hợp với nhau để tăng cường những biện pháp đối phó, nâng cao chất lượng và mức độ cảnh báo của hệ thống. Hệ thống đã cảnh báo và ngăn chặn thành công gần 1,9 tỷ cuộc gọi điện thoại lừa đảo, 2,1 tỷ tin nhắn lừa đảo, chặn 2,106 triệu trang web lừa đảo.

Trung tâm Thông tin phòng, chống tội phạm quốc gia đã ra mắt tài khoản chính thức trên mạng xã hội phát hơn 4,3 nghìn videoclip với 30 tỷ lượt phát quảng bá cho nền tảng "Thông tin phòng, chống tội phạm sử dụng công nghệ cao". Số lượng manh mối các vụ án được tiếp nhận qua phản ánh của người dân là 14,6 triệu lượt và 230 triệu lượt cảnh báo cho người dân. Phát hiện, xử lý 42 nghìn ứng dụng lừa đảo trên thiết bị di động, 3,804 triệu trang web lừa đảo, 415 nghìn số điện thoại lừa đảo xuyên biên giới và liệt vào "danh sách đen dữ liệu lừa đảo" của quốc gia.[2]

4. Đề xuất, khuyến nghị

Bộ Thông tin và Truyền thông đã cùng các doanh nghiệp viễn thông triển khai Tổng đài 156 tiếp nhận phản ánh về cuộc gọi rác, cuộc gọi có dấu hiệu lừa đảo qua hai hình thức thoại và tin nhắn. Tổng đài 156 tổng hợp, đưa ra black-list (danh sách đen) số điện thoại "rác", bao gồm những thuê bao điện thoại không tin cậy, số điện thoại "rác" do người dân phản ánh đến Tổng đài, từ đó Bộ Thông tin và Truyền thông phối hợp với Bộ Công an triển khai tính năng "Cảnh báo cuộc gọi" thông qua tin nhắn hoặc cuộc gọi thoại từ Tổng đài cảnh báo người dân về hành vi phạm tội của tội phạm sử dụng công nghệ cao để người dân biết, cảnh giác và phòng ngừa.

Ngày 13/5/2024, tại Hội thảo Phòng, chống lừa đảo trên không gian mạng do Hiệp hội An ninh mạng quốc gia tổ chức, Ban Nghiên cứu, Tư vấn, Phát triển công nghệ và Hợp tác quốc tế của Hiệp hội đã giới thiệu "Phần mềm phòng chống lừa đảo" cho người dân, dự kiến đưa vào sử dụng trong năm 2024.

Từ kinh nghiệm tham khảo của Trung Quốc và kế hoạch hành động tại Việt Nam thời gian tới để phòng, chống lừa đảo trên không gian mạng, Cục Thông tin cơ sở đề xuất, khuyến nghị với cơ quan có thẩm quyền cần thiết xây dựng một nền tảng số quốc gia về phòng, chống lừa đảo cho người dân (như cách làm của Trung Quốc). Nền tảng sử dụng công nghệ số tiên tiến (AI, Big data…) để kiểm tra số điện thoại, địa chỉ website, số tài khoản, quét mã độc và kiểm tra mã QR...

---

[2] *Theo mps.gov.cn (Cổng Thông tin điện tử của Bộ Công an Trung Quốc)*

Nền tảng có thể phát triển dựa trên phần mềm của Hiệp hội An ninh mạng quốc gia đang có kế hoạch phát triển và tích hợp với Tổng đài 156 của Bộ Thông tin và Truyền thông. Mục tiêu chính là giúp người dùng tránh xa các mối nguy hiểm tiềm tàng trên không gian mạng, trang bị cho người dân công cụ để cảnh báo, phát hiện và phòng ngừa lừa đảo; đồng thời, nhận diện các dấu hiệu lừa đảo và nâng cao kỹ năng an toàn thông tin cho người dân và cộng đồng./.

Nơi nhận:
- Bộ trưởng (để b/c);
- Các Thứ trưởng (để b/c);
- Văn phòng Bộ;
- Viện Chiến lược TTTT;
- Sở TTTT các tỉnh, TP;
- Lãnh đạo Cục;
- Lưu: VT, TML.

CỤC TRƯỞNG

CỘNG HÒA X.H.C.N VIỆT NAM
CỤC THÔNG TIN CƠ SỞ
BỘ THÔNG TIN VÀ TRUYỀN THÔNG

Nguyễn Văn Tạo